

Temat: Ustalenia i zagrożenia ładu wersalskiego w Europie

Drodzy Uczniowie, ponieważ niewielu z Was ma dostęp do podręcznika, przygotowałem dla Was notatkę z najważniejszymi zagadnieniami związanymi z omawianym tematem. Pod tekstem znajduje się ćwiczenie, które proszę wykonać po przeczytaniu napisanego przeze mnie tekstu, jego rozwiązanie przesłać na mój adres mailowy: p.dajtrowski@gmail.com. Proszę o samodzielność!

I wojna światowa zakończyła się 11 listopada 1918 roku. W tym dniu w Compiègne pod Paryżem zostało podpisane zawieszenie broni między wojskami sojuszniczymi a armią niemiecką. 28 czerwca 1919 roku został zawarty pokój z Niemcami zwany traktatem wersalskim (podpisany w Wersalu pod Paryżem). Głównymi postanowieniami traktatu wersalskiego było:

- Niemcy utracili Alzację i Lotaryngię na rzecz Francji, Wielkopolskę oraz Pomorze Gdańskie na rzecz Polski
- Sam Gdańsk przekształcono w Wolne Miasto Gdańsk
- Traktat nakazywał w wypadku ziem spornych przeprowadzenie plebiscytów (głosowanie ludności zamieszkującej danej teren nad przynależnością do któregoś z państw), w wyniku których część Górnego Śląska włączono do Polski.
- Niemców obarczono odpowiedzialnością za wybuch I wojny światowej
- Liczba niemieckiej armii została zredukowana do 100 tysięcy bez broni pancernej i lotnictwa
- Nadrenia została zdemilitaryzowana (pozbawiona kontroli wojskowej przez Niemcy)
- Niemcy nakazano wypłacenie aliantom kontrybucji wojennych (odszkodowań wojennych) na rzecz państw walczących z Niemcami, w tym również Polsce.
- Ponadto traktat wersalski postanowił powołać organizację LIGA NARODÓW, w skład której weszło kilkadziesiąt państw. Jej zadaniem miało być rozstrzyganie sporów międzynarodowych, tak aby nigdy więcej nie doszło do wojny. Organizacja nie spełniła pokładanych w niej nadziei i w 1939 roku doszło do wybuchu II wojny światowej.

Włochy

Po I wojnie światowej Europa zniszczona wojna pograżyła się w kryzysie gospodarczym. Rosło bezrobocie i ceny towarów, a zatem niezadowolenie ludzi. Najgorszy los spotykał żołnierzy powracających z frontów, dla których nie było zajęcia ani żadnego wsparcia finansowego. W środowisku żołnierzy włoskich zaczęły powstawać Związki Włoskich Kombatantów, które dwa lata później przekształciły się w Narodową Partię Faszystowską, na czele której stanął Benito Mussolini. Jego władza opierała się na kulcie wodza nazywanego duce (czytaj: ducze) i kulcie państwa, któremu podporządkowane zostało całe życie społeczne. Włoskich faszystów cechował silny nacjonalizm (wywyższanie własnego kraju i

narodu ponad inne kraje i narody). Doprowadziło to w październiku 1922 roku do przeprowadzenia zamachu stanu przez „czarne koszule” (zbrojne oddziały faszystowskie fanatycznie podporządkowane Mussoliniemu), w wyniku czego Mussolini objął rządy dyktatorskie. Duce poprawił sytuację gospodarczą Włoch zyskując poparcie włoskiego społeczeństwa. Mussolini dążył także do podbojów terytorialnych, doprowadził do wojny z Albanią i Etiopią – podporządkował Włochom oba kraje.

Niemcy

W Niemczech zafascynowany ideologią faszyzmu był Adolf Hitler, który napisał książkę „Mein Kampf”, Zawarł w niej zasady narodowego socjalizmu określanego jako nazizm. Hitler twierdził, że Niemcy są rasą panów, której do dalszego rozwoju potrzebna jest przestrzeń życiowa, a naród niemiecki powinien panować nad całym światem. Adolf Hitler zaczął szybko zdobywać poparcie wśród Niemców, również dzięki hasłom walki z bezrobociem i poprawy losu ekonomicznego Niemców. Naziści z włoskiego faszyzmu przenieśli ideę kultu wodza – fuchrera (czytaj: firera), który miał stać na czele partii i państwa niemieckiego. W Bawarii ukształtowała się Narodowosocjalistyczna Niemiecka Partia Robotników (NSDAP), w której władzę objął Hitler. W listopadzie 1923 roku naziści w celu przejęcia władzy zorganizowali nieudany pucz, co przyniosło nazistom rozgłos. W wyborach parlamentarnych w 1932 roku naziści zdobyli najwięcej głosów, co było powodem mianowania w styczniu 1933 roku przez prezydenta Rzeszy Paula von Hindenburga Adolfa Hitlera na kanclerza Rzeszy.

ZSRR (Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich)

Po śmierci Lenina w 1924 roku rozpoczęła się walka o władzę nad Związkiem Socjalistycznych Republik Radzieckich, w którym to związku najważniejszą rolę odgrywała Rosja. Walkę o władzę wygrał Josif Dżugaszwili pochodzący z Gruzji – przyjął on przydomek Stalin oznaczający człowieka ze stali, co bardzo cechowało jego charakter. Stalin skupił wokół siebie pełnię władzy, wyeliminowywał przeciwników politycznych, a głównym narzędziem dyktatora w walce z nimi była tajna policja polityczna NKWD (Ludowy Komisariat Spraw Wewnętrznych). Stalin zdecydowanie popierał przemiany gospodarcze w ZSRR, zgodnie z duchem komunizmu (ustrój, w którym państwo jest centralnie sterowane i nie uznaje własności prywatnej, surowo zwalcza wszelkie przejawy nieposłuszeństwa społecznego wobec tego państwa). Komuniści wprowadzili industrializację (upaństwowienie przemysłu, rynku usług oraz likwidacja wolnego handlu) i kolektywizację (łączenie prywatnych dotąd gospodarstw chłopskich w sowchozy, gdzie chłopcy pracowali jako robotnicy rolni lub kołchozy – w których chłopcy zachowali niewielką część ziemi na własność). Doprowadziło to do załamania się polityki gospodarczej Stalina na początku lat 30 XX wieku.

Ćwiczenie:

Połącz nazwiska dyktatorów z ideologią, którą reprezentowali

Hitler	faszyzm
Stalin	nazizm
Mussolini	komunizm